

Lidia Kataryńczuk-Mania
Maciej Kołodziejski
Mirosław Kisiel

ORIENTACJE
W METODOLOGII BADAŃ
EDUKACYJNO-MUZYCZNYCH

Zielona Góra

2018

RECENZJA
Krystyna Ferenz
Violetta Przeremska
Małgorzata Przybysz-Zaremba

REDAKCJA
Małgorzata Kuncewicz

Publikację dofinansowano ze środków
Uniwersytetu Zielonogórskiego

© Wydział Pedagogiki, Psychologii i Socjologii
Uniwersytetu Zielonogórskiego

ISBN 978-83-945714-7-4

Patronat

PSEIA Państwowe Stowarzyszenie Edukacji i Nauki w Zielonej Górze

Druk i oprawa: Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego
65-246 Zielona Góra, ul. Podgórna 50

Spis treści

WPROWADZENIE W OPTYKĘ BADAWCZĄ W PEDAGOGICE MUZYCZNEJ	7
1. O DOJRZEWANIU BADACZA (STUDENTA/NAUCZYCIELA) DO WYBORU TEMATYKI PRACY	16
2. TEORIE, KONCEPCJE I METODY STOSOWANE W EDUKACJI MUZYCZNEJ	24
2.1. Teoria uczenia się muzyki E. E. Gordona jako oś konstrukcji metodyczno-badawczej	28
2.2. Edukacja muzyczna w optyce rozwiązań systemowo-strategicznych	35
3. PEDAGOGIKA MUZYCZNA WOBEC WIELORAKICH WYZWAŃ BADAWCZYCH	47
3.1. Pedagogika muzyczna w ujęciu interdyscyplinarnym	47
3.2. Definicje pedagogiki muzycznej w kontekście podejść i strategii badawczych	52
3.3. Przykłady badań w pedagogice muzycznej	56
3.4. Cel i przedmiot badań w pedagogice muzycznej	64
3.5. Obszary badań nad edukacją muzyczną (dzieci, młodzież, nauczyciele)	71
3.5.1. Badania polskie nad teorią uczenia się muzyki Edwina E. Gordona	71
3.6. Wielorakość nurtów w pedagogice muzycznej wynikająca ze złożoności subdyscypliny	75
3.7. Teorie analizy rzeczywistości społecznej jako odniesienie do badań i interpretacji problemów edukacji muzycznej	80
4. PODEJŚCIA BADAWCZE W PEDAGOGICE MUZYCZNEJ (ILOŚCIOWE VERSUS JAKOŚCIOWE) ORAZ DESKRYPCJA WYBRANYCH METOD	84
4.1. Badania jakościowe	89
4.1.1. Przegląd preferowanych metod w badaniach jakościowych	96
4.1.2. Obserwacja uczestnicząca	97
4.1.3. Wywiad jakościowy	99
4.1.4. Dyskusja i badania fokusowe	101
4.1.5. Metoda indywidualnych przypadków lub studium przypadku (z metodą biograficzną w tle)	104
4.1.6. Badania w działaniu	105
4.1.7. Zalety i wady badań jakościowych	109
4.2. Badania ilościowe	113
4.3. Charakterystyka wybranych ilościowych metod badawczych w edukacji muzycznej	115

4.3.1. Metoda sondażowa w badaniach muzyczno-edukacyjnych	116
4.3.2. Zasady projektowania kwestionariusza ankiety w badaniach sondażowych ilościowych	120
4.3.3. Specyfika prowadzenia badań sondażowych wśród dzieci przedszkolnych i młodszych szkolnych	127
4.3.4. Zalety i wady badań sondażowych (w ogóle)	129
4.4. Próby eksperymentalne w badaniach edukacyjno-muzycznych	131
4.5. Pomiar (testowanie) uzdolnień muzycznych w perspektywie pedagogiki gordonowskiej	142
4.6. Krytyka podejścia psychometrycznego obecnego w testach	150
4.7. Pomiar osiągnięć muzycznych	153
4.8. Zastosowanie skali Rensisa Likerta w badaniu postaw respondentów oraz częściowo w badaniu osiągnięć muzycznych	161
4.9. Badania ilościowe a badania jakościowe – dylematy i perspektywy	165
4.10. Triangulacja jako wyraz konsensusu badawczego	168
4.11. Zalety i wady strategii ilościowej	175
5. PROCEDURA BADAŃ NAUKOWYCH W OBSZARZE EDUKACJI MUZYCZNEJ	
– PRZEGLĄD DOKONAŃ RODZIMYCH PEDAGOGÓW MUZYKI	179
6. KOMPENDIUM PRZYGOTOWANIA PRACY DYPLOMOWEJ W OBSZARZE BADAŃ O CHARAKTERZE PEDAGOGICZNO-MUZYCZNYM	193
ZAKOŃCZENIE	225
Słownik terminów	230
Bibliografia	239
Indeks nazwisk	274
Aneks	280
Summary	301
Notki o Autorach	304

Directions in methodology of educational-musical research

Table of Contents

THE INTRODUCTION TO RESEARCH APPROACHES IN MUSIC PEDAGOGY	7
1. HOW THE RESEARCHER (STUDENT/TEACHER) GROWS TO CHOOSING A SUBJECT OF THE WORK	16
2. THEORIES, CONCEPTS AND METHODS IN MUSIC EDUCATION	24
2.1. Gordon's Music Learning Theory as the axis of methodical and research construction	28
2.2. Music education in the context of systemic and strategic solutions	35
3. MUSIC PEDAGOGY CONFRONTED WITH VARIOUS RESEARCH CHALLENGES	47
3.1. An interdisciplinary approach to music pedagogy	47
3.2. Definitions of music pedagogy in the context of approaches and research strategies	52
3.3. Examples of research in music pedagogy	56
3.4. The goal and subject of research in music pedagogy	64
3.5. Areas of research on music education (children, teenagers, teachers)	71
3.5.1. Polish research on the theory of music learning by Edwin E. Gordon	71
3.6. Multiplicity of trends in music pedagogy as a result of the complexity of the subdiscipline	75
3.7. Analysis of social reality theories as a reference to research and interpretation of music education problems	80
4. RESEARCH APPROACHES IN MUSIC PEDAGOGY (QUANTITATIVE VERSUS QUALITATIVE) AND A DESCRIPTION OF SELECTED METHODS	84
4.1. Qualitative research	89
4.1.1. Review of preferred methods in qualitative research	96
4.1.2. Participatory observation	97
4.1.3. Quality interview	99
4.1.4. Discussion and focus method	101
4.1.5. Individual case method or case study (with biographical method as a background)	104
4.1.6. Action research	105
4.1.7. Advantages and disadvantages of qualitative research	109
4.2. Quantitative research	113
4.3. Characteristics of selected quantitative research methods in music education	115

4.3.1. Survey study in musical-educational research	116
4.3.2. Principles of construction survey study (questionnaire) in quantitative research	120
4.3.3. The specifics of conducting surveys among pre-school and early-school education children	127
4.3.4. Advantages and disadvantages of surveys (in general)	129
4.4. Experimental trials in educational and music research	131
4.5. Measurement (testing) of musical aptitudes in the light of E. E. Gordon pedagogy	142
4.6. Critically of psychometric approach in tests	150
4.7. Measurement of music achievements	153
4.8. The Rensis Likert scale in the of respondents' attitudes survey and partly in the study of music achievements	161
4.9. Quantitative research and qualitative research - dilemmas and prospects	165
4.10. Triangulation as an expression of research consensus	168
4.11. Advantages and disadvantages of the quantitative strategy	175
5. THE PROCEDURE OF SCIENTIFIC RESEARCH IN MUSIC EDUCATION - REVIEW OF THE POLISH MUSIC PEDAGOGUES' OUTPUT	179
6. COMPENDIUM: DIPLOMA THESIS IN THE AREA OF PEDAGOGICAL AND MUSICAL RESEARCH	193
SUMMARY	225
Definitions	230
Bibliography	239
Index of names	274
Annex	280
Summary	301
About Authors	304